

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Вченої Ради ХНТУ

Ректор

Ю.М. Бардачов

ПРОГРАМА

**Додаткового вступного іспиту до аспірантури
зі спеціальності 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та
адміністрування»**

СХВАЛЕНО

Вченою Радою ХНТУ
протокол № 6
від « 27 » січня 2017р.

Програма додаткового вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування / Н.С. Миколайчук, Г.Г. Савіна, В.В. Шукліна – Херсон: Херсонський національний технічний університет, 2017. – 11 с.

Розробники:

**Гарант освітньої програми
(керівник проектної групи):**

професор кафедри економіки
і підприємництва
Херсонського національного
технічного університету,
д.е.н., доцент

Миколайчук Наталія Сергіївна

Члени проектної групи:

проректор з наукової роботи
Херсонського національного
технічного університету,
завідувач кафедри
менеджменту та маркетингу
Херсонського національного
технічного університету,
д.е.н., професор

Савіна Галина Григорівна

доцент кафедри
менеджменту та маркетингу
Херсонського національного
технічного університету,
к.е.н., доцент

Шукліна Вікторія Вікторівна

Програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту та маркетингу
Протокол №3 від 06.12.2016 р.

Завідувач кафедри

Савіна Галина Григорівна

Гарант освітньо-наукової програми
спеціальності 073 Менеджмент

Миколайчук Наталія Сергіївна

ВСТУП

Програма додаткового вступного іспиту для третього (освітньо-наукового) рівня для спеціальності 073 «Менеджмент».

Програма містить основні теми, які виносяться на додатковий вступний іспит та є основою для складання вступних білетів.

Вступник має продемонструвати знання з об'єкта вивчення з менеджменту: управлінська діяльність як форма взаємодії суб'єктів ринкових відносин для задоволення їх економічних та соціальних інтересів та управління системою менеджменту ринкового суб'єкта.

Теоретичний зміст предметної області ґрунтується на поняттях, концепціях, принципах та їх використанні для управління системою менеджменту ринкового суб'єкта.

Предметна область містить знання фундаментального менеджменту, теорії прийняття управлінських рішень, планування в організації, організації як функції управління, мотивації, управлінського контролю, лідерства, комунікації в системі управління організацією, ефективності управління, математичних і статистичних методів у менеджменті з врахуванням глобалізаційних і трансформаційних процесів.

Вступник має оволодіти системою загальнонаукових та спеціальних методів, професійними методиками та технологіями, необхідними для забезпечення ефективного управління.

Програму вступного іспиту складено зі спеціальності 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» для вступу на навчання за освітньо-кваліфікаційним ступенем доктора філософії складено відповідно до Постанови КМУ від 23.03.2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)».

Вступники, які вступають до ХНТУ на навчання для здобуття освітньо-кваліфікаційного ступеня доктора філософії на основі освітньо-кваліфікаційного ступеня магістра, або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, здобутого за іншою спеціальністю, попередньо складають додатковий іспит, який оцінюється як «зараховано» або «не зараховано». За умови успішного проходження додаткового вступного випробування абітурієнти допускаються до вступного іспиту зі спеціальності.

Додаткове випробування проводиться з метою перевірки якості загально-професійної й спеціальної підготовки потенційних аспірантів і дозволяє виявити і оцінити готовність вступника до вирішення професійних завдань та до науково-практичної діяльності.

Програма і форма додаткового вступного випробування є єдиною для всіх осіб, які не мають фахової освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент».

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Тема 1. Поняття та сутність менеджменту

1. Поняття «менеджмент» и необхідні управління організаціями.
2. Менеджмент як вид професійної діяльності.
3. Еволюція управлінської думки.
4. Визначення основних понять менеджмент.
5. Розвиток уявлень про менеджмент.
6. Структура сучасного менеджменту.
7. Основні функції менеджменту.
8. Основні поняття теорії управління.
9. Багатокритеріальної реальних завдань управління.
10. Про оптимальне управління економічними системами.
11. Організаційні структури і механізми управління.
12. Інструменти менеджменту.
13. Сутність законів функціонування та розвитку організації як соціально-економічної системи.
14. Управління як складний двоконтурний процес: управління функціонуванням і розвитком підприємства.
15. Склад та зміст принципів управління підприємством: одноосібного керування та колегіальності; єдності господарського та соціального керівництва; поєднання галузевого та територіального управління; планового ведення діяльності; поєднання матеріального та морального стимулювання; наукового підходу до управління; поєднання прав, обов'язків та відповідальності; підбору та розстановки кадрів; спадковості господарських рішень, ієрархічності і гнучкості системи управління, відповідності керуючої та керованої систем (об'єкту та суб'єкту управління), зворотного зв'язку.

Тема 2. Прийняття управлінських рішень

1. Приклад завдання прийняття рішення.
2. Основні поняття теорії прийняття рішень.
3. Голосування - один з методів експертних оцінок.
4. Прості методи прийняття рішень.
5. Декомпозиція завдань прийняття рішення.
6. Прийняття рішень в умовах інфляції.
7. Сучасний етап розвитку теорії прийняття рішень.
8. Методи обґрунтування управлінських рішень.
9. Застосування методів управління підприємством.
10. Моделі, технології, методи обґрунтування управлінських рішень.
11. Інтуїтивна та раціональна технології прийняття, рішень.

12. Можливості та сфери застосування аналітичних, статистичних, теоретико-ігрових методів та методів математичного програмування.

13. Інструменти обґрунтування управлінських рішень.

Тема 3. Планування в організації

1. Сутність планування як функції управління.

2. Мета і зміст процесу планування.

3. Під функції планування.

4. Основні етапи процесу планування та типи планів в організації.

5. Цілі управлінського планування.

6. Механізм управління за цілями та визначити його сильні та слабкі сторони.

7. Поняття «стратегія» і визначити основні елементи та рівні стратегії.

8. Зміст етапів процесу формування стратегії.

9. Методологія використання найбільш поширених інструментів вибору загально-корпоративної стратегії та стратегії бізнесу.

10. Типи планів впровадження стратегії та ідентифікувати їх особливості.

11. Вплив основних ситуаційних факторів на вибір типу планів.

12. Стратегічне планування.

Тема 4. Організація як функція управління.

1. Сутність та зміст функції організації.

2. Основи теорії організації.

3. Основи організаційного проектування.

4. Положення класичної теорії організації, поведінкового та ситуаційного підходів в теорії організації.

5. Складові процесу організаційної діяльності.

6. Механізми управління. Інструменти менеджменту.

7. Системна модель управління організацією.

8. Типи організаційних структур.

9. Ситуаційні фактори впливу на параметри організаційної структури.

10. Сутність організаційних змін.

11. Фактори, які заважають організаційним змінам.

12. Стратегії подолання опору організаційним змінам.

13. Організаційно-економічні умови застосування і економічна оцінка виробництв.

14. Закони розвитку організації: закони 1-го рівня - закон синергії, закон самозбереження, закон розвитку організації, закон єдності, та закони

II-го рівня: закон інформованості - впорядкованості, закон відповідності керівної та керованої систем управління, закон композицій та пропорційності (гармонії), закон економії часу.

15. Внутрішній економічний механізм взаємодії підрозділів підприємства.

16. Принципи й форми функціонування внутрішнього економічного механізму.

17. Системна побудова підприємства: виробничо-технічний, організаційний, економічний аспекти структурування.

18. Горизонтальний та вертикальний поділ праці на підприємстві, кооперація та інтеграція діяльності підприємств як структуроутворюючі фактори.

19. Виробнича, логістична, соціальна, інформаційна інфраструктура як елементи системи управління підприємством, обґрунтування їх окремих складових.

20. Економічна доцільність та напрями розвитку виробничої, логістичної й соціальної інфраструктури суб'єктів господарювання.

21. Управління інформаційними ресурсами та проектування інформаційної системи підприємства.

22. Роль та функції інформаційного менеджменту в системі управління сучасним підприємством.

23. Маркетингова інформаційна система підприємства.

Тема 5. Мотивація.

1. Природа процесу мотивації.

2. Взаємозв'язки між ключовими параметрами моделі процесу мотивації

3. Змістовні теорії мотивації, їх сильні та слабкі сторони.

4. Основні процесні теорії мотивації, їх переваги та недоліки.

5. Теорії мотивації у практичній діяльності менеджера.

6. Суть мотиваційної структури людини. Її зміни під впливом організаційного оточення.

7. Сутність механізму мотивації працівників на засадах врахування потреб.

8. Внесок українських вчених у розвиток мотиваційних механізмів.

9. Розбіжності факторів гігієни і мотиваторів Ф. Герцберга.

10. Необхідність дотримання основних положень теорії справедливості під час формування систем матеріального та нематеріального стимулювання в організації.

11. Основні елементи процесної теорії матеріального стимулювання.
12. Характеристики теорії очікувань. Умови її неефективності.
13. Стимули, які ефективно впливатимуть на поведінку працівників конкретної організації: торговельного підприємства; лікарні; університету.
14. Методи інституалізації механізмів мотивації.
15. Концепція психологічного контракту.
16. Основні складові теорії регулювання поведінки.
17. Проблеми низькооплачуваного обслуговуючого персоналу. Його мотивування.

Тема 6. Управлінський контроль.

1. Сутність та місце контролю в системі управління організацією.
2. Модель процесу контролю.
3. Види управлінського контролю, їх сильні та слабкі сторони.
4. Вимоги до побудови ефективної системи контролю.
5. Причини опору контролю та визначити методи їх подолання.
6. Типи управлінського контролю.
7. Сутність основних інструментів фінансового контролю діяльності організації.
8. Процес розробки бюджетів.
9. Основні інструменти операційного контролю в організації.
10. Модель, проблеми та засоби контролю поведінки робітників в організації.
11. Елементи системи контролю якості за стандартами ISO 9000.
12. Рівні запровадження системного підходу до управління якістю.
13. Прийоми, що забезпечують контроль і постійне поліпшення якості у системі TQM.
14. Засади контролювання поведінки працівників.
15. Замінники прямого управлінського контролю.

Тема 7. Лідерство.

1. Природа лідерування та відмінність між категоріями «повноваження», «вплив», «влада» та «лідерування».
2. Поняття і сутність лідерства.
3. Поведінкові теорії лідерства.
4. Причини виникнення різних підходів до вивчення лідерування.
5. Підходи до вивчення лідерування.
6. Зміст основних теорій лідерування.
7. Фактори впливу на вибір стилю керування.

8. Практичне значення теорій лідирування.
9. Відмінність впливу від влади.
10. Зміст функції лідерства у менеджменті
11. Необхідність здібностей лідера у менеджера.
12. Основні підходи до лідерства.
13. Основні джерела влади.
14. Методи забезпечення порядку в організації Г.Моргана.
15. Сильні і слабкі сторони поведінського підходу до керівництва.
16. Методи впливу за специфікою країни в якій вони використовуються.

Тема 8. Комунікації в системі управління організацією.

1. Сутність комунікації та її роль в управлінні.
2. Модель процесу комунікації в організації.
3. Методи між особистих та організаційних комунікацій, їх переваги та недоліки.
4. Основні проблеми управління комунікаційними процесами в організації.
5. Можливості удосконалення комунікаційних процесів в організації.
6. Тенденції і перспективні напрямки розвитку організаційних структур управління.
7. Організаційні структури та технологія менеджменту: сутність взаємозв'язку.
8. «Дерево» конфлікту як процес.
9. Шляхи подолання перешкод до ефективної комунікації.
10. Бар'єри виникають на шляху комунікацій «знизу вверху».
11. Роль комунікацій у процесі менеджменту.
12. Роль неформальних комунікацій в діяльності організації.
13. Канали комунікації для інформування зацікавлених груп.
14. Елементи комунікаційного процесу.
15. Роль шумів у комунікаційному процесі (наведіть приклади).
16. Особливості міжособистісних комунікацій; перешкоди, які виникають при їх здійсненні та напрями усунення.
17. Значення зворотнього зв'язку та шуму у комунікаційному процесі.

Тема 9. Ефективність управління.

1. Зміст категорії «ефективність управління».
2. Концепції визначення ефективності управління організацією.
3. Підходи до оцінки ефективності управління.

4. Система показників ефективності управління.
5. Напрямки підвищення ефективності управлінської праці.
6. Концентрація виробництва, методологія виміру та її вплив на ефективність виробництва.
7. Диверсифікація виробництва, її форми, види, переваги і загрози.
8. Розвиток підприємництва та зміни організаційних структур управління: структури матричного, проектного типу, мережеві, дорадчі, цільові.
9. Загальне середовище господарювання та його чинники (природні, демографічні, політичні, науково-технічні, економічні, міжнародні).
10. Операційне середовище функціонування підприємства (постачальники ресурсів, споживачі продукції, посередники, конкуренти).
11. Призначення, межі ефективності, переваги та недоліки різних типів організаційних структур.
12. Фактори формування та методи вибору типу організаційної структури управління.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Екзаменаційне завдання містить 25 тестових запитань, які структурно охоплюють 6 дисциплін.

Усі тестові запитання закритого типу: тобто містить лише одну вірну відповідь.

Кожна вірна відповідь на тестове завдання складатиме 4 бали.

Максимальна загальна кількість балів за виконання тестових завдань складатиме 100.

Критерій «зараховано» виставляється, якщо екзаменаційна робота вступника оцінена не менше 60 балів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Василеко А.В. Менеджмент устойчивого развития предприятий / А.В. Василеко. – К.: КНТЕУ, 2005. – 189с.
2. Вольвач І.Ю., Фомішиної В.М. Адаптація інструментів управління зовнішньо-економічною діяльністю до євроінтеграційних процесів Херсон: ХНТУ. – 2015. – 144с.
3. Наумов А.И. Менеджмент: Учебник, 3–е изд. –М.: Гардарика. – 1998. –528 с.
4. Греймон Дж. К. мл., О’Делл К. Американський менеджмент на порозі ХХІ века: Пер. с англ / Авт. предисл. Б.З. Мильнер. – М.: Экономика, 1991. –319 с.
5. Діденко В.М. Менеджмент: Підручник. – К.: Кондор.–2008 – 584 с.
6. Жигалов В.Т., Шимановська Л.М. Основи менеджменту і управлінської діяльності: Підручник. –К.: Вища школа, 1994. – 232 с.
7. Колот А.М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу/ А.М.Колот. – К.: «Центр учбової літератури», 2007. – 287 с.
8. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента : Пер. с англ. –М.: Дело, 1992. –702 с.
9. Момот В.Є. Основи менеджменту: краткий конспект лекцій / В.Є. Момот. – Дніпропетровськ: ДУЕП, 2012. – 126 с.
10. Практичний менеджмент. Методи і прийоми діяльності керівника / Авт. –уклад. М.Я. Сацков. –Д.: Сталкер, 1998. – 448 с.
11. Сацков Н.Я. Методи та прийоми діяльності менеджерів та бізнесменів. – К., 2003. – 199 с.
12. Савіна Г.Г. Сучасний управлінський інструментарій ефективного функціонування підприємств: монографія. Г.Г. Савіна, О.І. Зайцева, В.В. Шукліна та ін. Херсон, ПП Вишемирський В.С., 2013. – 235с.
13. Савіна Г.Г. Рушійні сили розвитку бізнесу в умовах ринкової взаємодії: монографія. Г.Г. Савіна, Р.М. Набока, С.Ю. Савін та ін. Херсон, ПП Вишемирський В.С., 2014. – 286с.

Додаткова література:

1. Управление – это наука и искусство: А. Файоль, Г. Емерсон, Ф. Тейлор, Г. Форд. –М.: Республика, 1992. –175 с.
2. Уткин Э.А. Профессия – менеджер.–М.: Экономика.–1992.–176 с.
3. Файоль Анри, Эмерсон Генри. Управление – это наука и искусство / А. Файоль, Г.Эмерсон и др.– К.: Хрещатик, 1999. – 800 с.

4. Фельзер А.Б., Доброневський О.В. Техніка роботи керівника : Навч. посібник. –К.:Вища школа., 1993. –383 с.
5. Хміль Ф.І. Менеджмент: Підручник.–К.: Вища шк.–1995.–351 с.
6. Шатун В.Т. Основи менеджменту: Навчальний посібник. – Миколаїв: МДГУ ім. Петра Могили, 2006. – 376 с.
7. Шарко М.В. Формирование инновационного потенциала предприятий Херсон: ФЛП Гринь Д.С., 2014. – 201 с.
8. Шегда А.В. Основы менеджмента: Учеб. пособие для высших учеб. завед. – К.: Знання, КОО, 1998. – 512 с.
9. Інновації: проблеми науки і практики: монографія / Н.І. Чухрай, В.С. Пономаренко, М.О. Кизима та ін. / Під заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Кизима М.О., д-ра екон. наук, проф. Пономаренко В.С. – Х.: ФОП Павленко О.Г., 2011. – 276 с.
10. Олексів І.Б. Групи економічного впливу в системі управління підприємством: концепція і інструментарій їх відбору та узгодження інтересів: монографія / І.Б. Олексів. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2013. – 292 с.
11. Процесно-структурований менеджмент: методологія та інструментарій: монографія / О.Є. Кузьмін, І.В. Алексеев, О.Г. Мельник, Н.Я. Петришин та ін.; за ред. д.е.н., проф. О.Є. Кузьміна. – Львів: Видавництво «Растр-7», 2013. – 428 с.
12. Системи прийняття рішень в економіці та техніці: від теорії до практики: монографія / О.Є. Кузьмін, К.О. Дорошкевич, І.З. Салата та інші, за наук. ред. Савчук Л.М. – Павлоград: АРТ Синтез-Т, 2015. – 436 с.
13. Соболев СМ., Багацький В.М. Менеджмент: Навч. метод, посіб. для самост. вивч. дисц. -К.: КНЕУ, 2005.- 225 с.
14. Стратегічна діяльність підприємств: технології планування та побудова карт: монографія / О.Є. Кузьмін, Н.Я. Петришин, К.О. Дорошкевич. – Львів : Міські інформаційні системи, 2011. - 320 с.
15. Стратегія підприємства: адаптація організацій до впливу світових суспільно-економічних процесів: монографія / А.П. Наливайко, Т.І. Решетняк, Н.І. Чухрай та ін.. За ред. д-ра екон. наук, проф. А.П. Наливайка. – К: КНЕУ, 2013. – 454 с.
16. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л.Л. Вступ до філософії управління: Навчальний посібник. О.Г. Романовський, О.С. Пономарьов. – Харків, 2002.- 96 с.